

ПОЛІТИКА

ЄС вивчає підстави для внесення російського ГРУ до списку терористичних організацій

Рікард Йозвяк

27 жовтня 2026, 17:13

Прапор Росії у вигляді відбитка пальця

ЄС починає вивчати можливість внести ГРУ – російську військову розвідку – до списку терористичних організацій ЄС.

Нещодавня хвиля **гібридних атак** проти різних держав-членів ЄС, багато з яких прямо або опосередковано **пов'язані з ГРУ**, спонукала дипломатів та юристів Євросоюзу спочатку з'ясувати, чи можливий такий крок із правового погляду, а потім – чи вистачить для цього політичної волі в Брюсселі.

Юридичні аспекти такого рішення ретельно вивчають, оскільки внесення Брюсселем **Корпусу вартівих ісламської революції Ірану (КВІР)** до списку терористичних організацій на початку січня стало переломним моментом для ЄС.

Раніше до терористичних організацій зараховували лише очевидно недержавні структури, такі як **ХАМАС** або «**Аль-Каїда** ».

Текракт «Аль-Каїди» 11 вересня 2001 року в Нью-Йорку. Палаючі вежі-близнюки всесвітнього торговельного центру після того, як у них врізався захоплений літак

Внесення КВІР до списку не лише відкрило можливість застосовувати такий механізм до офіційних підрозділів збройних сил і розвідувальних структур суверенних держав, а й фактично закріпило поняття **«тероризм, підтримуваний державою»** у правовій системі ЄС.

Щоб ЄС визнав певну структуру чи організацію терористичною, таке рішення має спиратися на попереднє судове рішення, ухвалене в державі-члені ЄС або в третій країні, судовій системі якої довіряють.

У випадку КВІР ключовим юридичним доказом стало рішення Вищого земельного суду Дюссельдорфа 2023 року.

Суд встановив, що спробу підпалу синагоги в сусідньому німецькому **місті Бохум** роком раніше було сплановано та здійснено за безпосередньої участі іранської організації.

| У чому проблема з ГРУ?

Складність полягає в тому – і це питання зараз вивчається, – чи існує аналогічне судове рішення щодо ГРУ.

І тут можуть виникнути труднощі.

Досі окремі держави-члени офіційно висували звинувачення офіцерам ГРУ – часто заочно – за такими статтями, як шпигунство або замах на вбивство, але не за тероризм.

За словами європейських дипломатів, обізнаних із цією проблемою, національні прокурори обмежені суто юридичними визначеннями, що містяться в кримінальних кодексах їхніх країн.

Це означає, що йдеться про традиційні кримінальні злочини або діяння, пов'язані зі шпигунською діяльністю, але не про тероризм.

Візьмімо, наприклад, вибухи на складах боєприпасів у чеському Врбетіце 2014 року.

Піротехнік оглядає пошкоджені приватні склади боєприпасів поблизу Врбетіце (східна Моравія, Чехія) 20 жовтня 2014 року. До вибуху причетні співробітники російської спецслужби ГРУ, каже чеське слідство

Чеські прокурори встановили відповідальність двох співробітників ГРУ, однак законодавство Чехії не дозволяє провести повноцінний кримінальний судовий процес або винести обвинувальний вирок, оскільки підозрювані залишаються в Росії.

Або згадайте отруєння «Новічком» колишнього російського агента Сергія Скрипаля та його доньки у британському Солсбері у 2018 році.

У цьому випадку агентам ГРУ – до речі, тим самим, яких підозрюють у вибухах у Врбетице, – заочно висунули звинувачення у замаху на вбивство та застосуванні хімічної зброї, але не в тероризмі.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

WSJ: західні розвідки підозрюють Росію в готуванні підпалів на літаках до США та Канади

Які є докази?

Найперспективніші юридичні підстави для визнання ГРУ терористичною організацією можуть походити з Литви.

Перший випадок стосується інциденту 2024 року, коли запалювальні пристрої планували розмістити на вантажних літаках DHL, що прямували до США та Канади, але вони загорілися ще на складах у Німеччині, Польщі та Великій Британії.

У 2025 році литовські прокурори звинуватили 15 осіб у тероризмі. Однак ці люди були завербованими ГРУ виконавцями, а не безпосередньо співробітниками російської військової розвідки.

Тепер юристам у Брюсселі належить з'ясувати, чи достатньо міцний цей зв'язок для юридичного обґрунтування відповідного рішення.

Другий випадок – судовий процес, який нині триває в Литві.

Шістьох іноземних громадян звинувачують у підготовці підпалу у вересні 2024 року приватного військового постачальника в литовському місті **Шяуляй**, який надає підтримку Україні.

Як і в першому випадку, ці люди можуть бути лише посередниками-виконавцями. Проте їхній зв'язок із ГРУ, як стверджується, є досить тісним, що потенційно може відкрити шлях до визнання російської військової розвідки терористичною організацією.

Політики бояться?

Навіть якщо буде знайдено чітке юридичне обґрунтування для визнання ГРУ терористичною організацією на рівні ЄС, залишається питання політичної готовності до такого кроку.

Для ухвалення рішення потрібна однастайність усіх 27 держав-членів ЄС.

Деякі країни можуть наполягати, що важливо зберігати відкритими дипломатичні канали зв'язку, оскільки Москва може відповісти на такий крок діями проти європейських посольств, дипломатичних представництв або навіть культурних центрів, які досі працюють у Росії.

На думку частини брюссельських посадовців, чинних санкцій проти ГРУ вже достатньо.

Російська військова розвідка вже перебуває під санкціями ЄС, її активи на території Союзу заморожені, а керівництво підпадає під візові обмеження.

Проте держави-члени, які виступають за жорсткішу політику щодо Росії, вважають цього недостатнім.

Вони наголошують, що офіційне внесення до списку терористичних організацій охоплюватиме всю установу, тобто кожного її співробітника. Це дозволить закрити прогалину, через яку особи, які ще не потрапили під індивідуальні санкції, можуть подорожувати до ЄС і відносно безперешкодно здійснювати свою діяльність.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Не карати невинних росіян»: ЄС готує обмеження для російських дипломатів, військових та спортсменів

Ще один аргумент на користь визнання ГРУ терористичною організацією полягає в тому, що це відкриє додаткові можливості для європейських прокурорів і

правоохоронних органів.

Вони зможуть ефективніше арештовувати та притягувати до кримінальної відповідальності учасників місцевих мереж виконавців, зокрема громадян ЄС, які здійснюють гібридні атаки в інтересах ГРУ.

Таке рішення також спростило б видачу загальноєвропейських ордерів на арешт у справах про тероризм.

Операції ГРУ були б повністю інтегровані в роботу Європейського центру боротьби з тероризмом (ЕСТС) при Європолі. Це також посилює б транскордонний обмін розвідувальною інформацією та відстеження комунікацій організації і її конспіративних квартир на території ЄС.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Чи «підкидає Росія дрова у вогонь» вуличних акцій у Європі?

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Журналісти розкрили імена організатора та виконавця атаки на український літак у Лейпцигу

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Без відповіді на диверсії РФ їх буде тільки більше». Чи готова до цього Європа?

Рікард Йозвяк

Редактор Радіо Вільна Європа / Радіо Свобода з питань Європи. Раніше працював кореспондентом РВЄ/РС у Брюсселі

Світ

Політика

Війна

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.